

5. Kogukonna varade leidmine ja kasutamine

5.1 Mis on varad?

Mis tahes kogukonna tegevuse edendamisel, planeerimisel või prioriteetide seadmisel on oluline arvestada kogukonnas olevaid varasid. Need on kogukonna varad kõige laiemas mõttes; käegakatsutavad asjad - „materiaalsed“ varad - ja asjad, mida me ei näe, kuid mis sageli on inimeste ja kogukondade heaolu jaoks otsustava tähtsusega - „mittemateriaalsed“ varad.

Varasid võib rühmitada järgmiselt:

- Finantsid - finantskapitalil on majanduses oluline roll, võimaldades omada muud liiki kapitali ja sellega kaubelda
- Ehitised - põhivara, mis hõlbustab elatise saamist või heaolu kogukonnas
- Sotsiaalne - ühiskondliku korralduse tunnused nagu võrgustikud, usaldusnormid, mis hõlbustavad koostööd vastastikuse kasu saamiseks, siin on ka vaimse kapitali alajaotus (sotsiaalse kapitali see vorm, mis on seotud religiooni/vaimsusega). Sidemed, sotsiaalse kapitali ühendamine
- Inimkapital- inimeste tervis, teadmised, oskused ja motivatsioon Inimkapitali suurendamine on võimalik hariduse ja koolituse kaudu
- Loodus - maastik ja kõik energia- ja materjalivarud või -vood, mis toodavad kaupu ja teenuseid
- Ressursid - taastuvad ja taastumatud materjalid
- Kultuuriline - kujundab seda, kuidas me maailma näeme, mida me peame enesestmõistetavaks ja mida me väärtustame
- Poliitiline - kogukonna võime mõjutada ressursside jaotamist ja kasutamist

Teave pärineb IACD ja Carnegie UK Trusti aruandest „Appreciating Assets“:

- https://d1ssu070pg2v9i.cloudfront.net/pex/carnegie_uk_trust/2011/06/14151707/pub1455011684.pdf

Maa- ja kaugemate piirkondade tõeline eelis on loodusvarad, nii maastiku, keskkonna kui ka loodusvaradest lähtuvate taastuvate energiaallikate osas. Leidub palju näiteid maakogukondade kogemustest maa ja maavarade haldamisel ja omamisel, mis näitab, kuidas sotsiaalse ettevõtluse lähenemisviis toob välja nende varade kogukonna hüvanguks kasutamise potentsiaali.

Inimkapitali puhul on inimestel sageli raskem näha, et nende oskused, teadmised või kogemused on väärtuslikud, kuid see on kogukonna varade puhul „põhielement“. Inimesed on kogukondade põhiline vara ja inimeste individuaalsed oskused, kui neid kasutatakse koos, on projektide elluviimise võti.

Kohalike elanike võimestamine
julgestamise ja väärtustamise kaudu,
et nad näeksid oma panust kogukonna
laiemasse hüvanguisse ja ühistesse ambitsioonidesse, toob kaasa rohkem osalejaid, kes jäävad
protsessist osa võtma ja samuti ühise vastutuse meetmete elluviimise eest.

Noorte kaasamine kui üks varadest on oluline nii järelkasvu planeerimisel kui noorte kaasamisel
kohalike võimaluste loomisesse, et tagada noorte püsijäämine maal ja äärealadel ning
vähendada noorte väljarännet. Noortel on ka digitaalseid oskusi, mis toovad kasu kaasamisel,
planeerimisel ja elluviimisel ning kommunikatsioonile laiemalt.

5.2 Miks on kogukondade varad nii olulised?

Oluline esmane samm ettevõtlike lahenduste leidmiseks võib olla see, et kaaluda, millised varad
on kogukonnas olemas. Nii saate üles leida olemasolevad ressursid ja mõelda, kuidas neid saab
kasutada kogukonna hüvanguks. Sageli on inimestel lihtsam oma kogukonnas tuua välja asjad,
millega nad ei ole rahul, siiski aitab parem arusaam tugevatest külgedest ja varadest selgemalt
näha, kuidas neid kasutada vajaduste rahuldamiseks. Võib tekkida suurem optimism muutuste
suhtes, kui probleeme nähakse lahendatavana ja see ärgitab suuremat toetust plaanide
elluviimiseks.

- *Kogukonna toetust on palju lihtsam saada jõupingutustele, mis rõhutavad
positiivset, mitte ei rõhu probleemi suurusele ja keerukusele:*

*„Meil on kogukonnas olemas vahendid, et sellega tegeleda, ja me suudame seda
teha!“...*

Kansase Ülikoolil on mõned kasulikud vahendid kogukonna varade arvestamise kohta, vt
Kogukonna tööriistakast (Community Tool Box Resource): <https://ctb.ku.edu/en/table-of-contents/assessment/assessing-community-needs-and-resources/identify-community-assets/main>

5.2 Tegevused

Tegevus 1: Kuidas leida varasid, mis viivad tegevusteni.

See tegevus aitab kogukonnal hästi läbi mõelda, millised varad on juba olemas.

Kasutage eraldi pabertahvlit või paberilehti, üks iga varaliigi jaoks: finantsid, ehitised,
sotsiaalsed, inimkapital, looduslikud, ressursid, kultuurilised ja poliitilised varad.

Seda võib teha suuremas rühmas, kui inimesed tunnevad end kindlalt, või selleks, et kõik saaksid
võimaluse panustada (inimesed, kes esialgu on kõhklevad rühmatöös), võiks oma ideid
kleepsudele kirjutada või paarides arutada ja seejärel pabertahvlitele märkida. Tegevuse lõpus
saab rühm arutada, kuidas nad ühiselt loodud tööga rahul on.

Erinevate värviliste markerite kasutamine aitab tuua esile erinevaid varasid (ehitised, looduslikud, inimkapital, kultuurilised, sotsiaalsed jne) ja tugevdada teie kogukonna kujuneva pildi atraktiivsust, värvilisust ja mitmekesisust.

Hea oleks panna rühm reflekteerima ja siis vaadata, kas nad on üllatunud, kui palju varasid või positiivseid omadusi nende kogukonnal on ja kui palju on võimalik neist kasu saada.

Tegevus 2: Selgitage välja oma kogukonna oskused ja teadmised

See on varade analüüsimise puhul asi, mida inimesed peavad kõige keerulisemaks Seetõttu on oluline, et kogukonnas olemasoleva inimkapitali kaalumiseks kuluks veidi enam aega ja julgustust.

Tegevused: Leidke paaristöös üles 2-3 asja, milles su paariline on tugev, ja seejärel vaadake koos, kuidas need oskused/kogemused võiksid olla ühistegevuse jaoks kasulikud.

Pange tähele: Hea finantsjuhtimise oskuse jaoks ei pea veel olema pankur, vaid teemat peaks kaaluma keegi, kes haldab nt aktiivse leibkonna rahaasju või kellel on kogemusi mõne kogukonnagrupi raamatupidamisega. Samamoodi ei pruugi mõni hea suhtleja, neid oskusi endas nähagi. Ühe paarilise ülesanne on tuua välja teise paarilise oskused, teadmised ja kogemused ja vastupidi, sest paljud inimesed ei tunne end mugavalt oma tugevate külgede välja toomisel.

Kui olete paarides võtnud aega erinevate omaduste väljatoomiseks, saab need ühiste tugevustena kirja panna. Jällegi tekib võimalus mõelda nii kogukonna kollektiivsete tugevuste kui positiivsete külgede üle.

Selle protsessi käigus või tegevuse edenedes on kasulik mõelda, milline inimkapital on teie kogukonnas olemas, ja kui kollektiivsest rühmast puuduvad oskused või teadmised, mis oleksid abiks plaanide elluviimisel, siis uurige, kes (laiemate võrgustike ja sidusrühmade kaudu) võiks neid lisada.

5.3 Kogukonna varade suurendamine sotsiaalse ettevõtluse lahenduste pakkumiseks

Sotsiaalne ettevõtlus kui üks viis kogukonna vara kasutamiseks ja haldamiseks kogukonna hüvanguks on meetod, mida maal laialdaselt kasutatakse. Füüsilised/ainelised varad, nagu näiteks kogukonna metsad, taastuv taristu, ruumid jne, annavad võimaluse tuua kogukonnale kasu nii nende käitamisest saadava tulu kui ka tegevusmudeli kaudu, mis võib sisaldada erinevate probleemidega inimeste töölevõtmist, tööhõive- ja koolitusvõimaluste pakkumist, inimeste ligimeelitamist piirkonnas elamiseks ja töötamiseks või kogukonna elujõulisuse seisukohalt oluliste teenuste säilitamist.

Samamoodi saab kasutada selliseid mittemateriaalseid varasid nagu kultuur ja kultuuripärand, et maksimeerida kogukonna kasu, näiteks luua külastajatele ressursse, teenuseid või rajatisi, mis võivad tuua laiemat kasu kogukonnale, näiteks säilitada ja edendada kultuuri ja kultuuripärandit, pakkuda töökohti (sealhulgas toetatud töökohti) ja muud sotsiaalset kasu.

Tegevused: Sotsiaalsete ettevõtete varade hindamisvahend annab võimaluse hinnata oma kogukonna varasid ja kaaluda võimalusi sotsiaalse ettevõtluse arendamiseks:

https://ilias.hfwu.de/goto.php?target=file_23447_download&client_id=hfwu

5.4 Juhtumiuuringud

- **(3) Bearing Fruit - kogukonna aktiveerimis- ja kaasamismeetodid**
 - https://ilias.hfwu.de/goto.php?target=file_22496_download&client_id=hfwu
 - Head juhtumiuuringud kohaliku arengu käsitlemisel varapõhisena.
 - Prioriteedi seadmine varade ostmisel ja olemasolevate arendamisel, lähtudes kohaliku kogukonna jaoks parimast väärtusest. Ärge ostke vara impulsiivselt, kuna see on odav, vaid kaaluge pigem kogukonna pikaajalisi eesmärke, visioone ja prioriteete.
 - Materjalis rõhutatakse, kui oluline on kasutada ja arendada kogukonna oskusi ning kasutada võrgustike loomist, et saada teadmisi, mis muidu ehk poleks kättesaadavad või mida poleks arvesse võetud. Võrgustikutöös on edu saavutamiseks vajalik oskuste baas ulatuslikum, mis niiviisi võimaldab rohkem probleeme lahendada.

- **(10) Interpreteeriv raamistik**
 - https://ilias.hfwu.de/goto.php?target=file_22246_download&client_id=hfwu
 - Seda meetodikat saab kasutada selleks, et tõsta kogukonna liikmete teadlikkust nende keskkonna ainulaadsetest omadustest ja väärtustest, tugevdada nende ühtekuuluvustunnet ja valmisolekut kogukonnaga paremini suhelda.
 - Meetodi formaat on stiimulitel põhinev intervjuu, mis viiakse läbi grupiarutelu vormis, kusjuures intervjuueerija juhendab seda minimaalselt. Selle meetodi abil innustate osalejad jagama lugusid, mälestusi ja isiklike meenutusi oma kogemustest kogukonna kui kodukoha kohta.
 - See meetod võimaldab kogukonnaliikmetel väljendada enda jaoks olulisi ja tähenduslikke küsimusi, mis puudutavad nende kogukonda, ning toob tavaliselt esile küsimusi, mida ei osatud ettegi näha.

- **(14) Külade lood: Kagu-Eesti kogukonna arengu kogemuse põhjal (projekt Kogukonna vedurid)**
 - https://ilias.hfwu.de/goto.php?target=file_22233_download&client_id=hfwu
 - Rõhutab kogemuste, mälestuste ja suhete väärtust; hea vahendamise näitaja on inimeste valmisolek võtta vastutust.
 - Koos saab leida uusi lahendusi; mõnikord teeb toimiv küla naabrid kadedaks, kuid annab kogukondadele jõudu; vahendamine peaks andma rõõmu.

- Edu ei saa mõõta mitte sündmuste arvuga, vaid selle mõjuga kogukondadele.
- Vabatahtlik töö annab võimaluse eneseteostuseks, kohalikud kultuuritraditsioonid on aluseks kogukonna arengule ja tegevusele.